

FACIT

ORDSMART!

Utveckla din svenska

Marie-Elen Osbeck

Innehåll

Innehållsförteckning fixas inför
nästa korrektur.

Övning 1.....	4	Övning 27 – inget facit	13
Övning 2 – inget facit	4	Övning 28	13
Övning 3.....	4	Övning 29	13
Övning 4.....	4	Övning 30	14
Övning 7.....	6	Övning 31	15
Övning 8.....	6	Övning 32	15
Övning 9.....	7	Övning 33	15
Övning 10	7	Övning 34	16
Övning 12	7	Övning 35	16
Övning 13	8	Övning 36	17
Övning 14	8	Övning 37	17
Övning 15	9	Övning 38	17
Övning 16	9	Övning 39	18
Övning 17.....	9	Övning 40	18
Övning 18 – inget facit	10	Övning 41	19
Övning 19	10	Övning 42	19
Övning 20	11	Övning 43 – inget facit	19
Övning 21	11	Övning 44 – inget facit	19
Övning 22 – inget facit	12	Övning 45 – inget facit	19
Övning 23	12	Övning 46	19
Övning 24 – inget facit	12	Övning 47	20
Övning 25	12	Övning 48	20
Övning 26 – inget facit	13		

ÖVNING 1

Här får du läsa några meningar. Din uppgift är att avgöra om det är en åsikt eller fakta. Kryssa i den kolumn du anser är rätt.

Meningar	Åsikt	Fakta
Gröna växter kan, tillsammans med ljusenergin i solens strålar, omvandla koldioxid och vatten, till glukos och syrgas.	☐	☒
När jag ställer mina växter i källaren producerar de inget.	☒	☐
Historien påverkar vår uppfattning av samtiden och vårt perspektiv på framtiden.	☒	☐
Stenåldern brukar delas in i två perioder: äldre stenåldern och yngre stenåldern.	☐	☒
Ett verb är ett ord som beskriver något man gör.	☐	☒
Det är roligt att kunna grammatik.	☒	☐
En del av den grekiska litteraturen framfördes muntligen medan annat nedtecknades på olika material.	☐	☒
Inför litteraturprovet bör ni repetera vilka de främsta grekiska författarna var.	☒	☐
Covid-19 (corona) är en infektionssjukdom som orsakas av viruset SARS-CoV-2.	☐	☒
På Folkhälsomyndighetens sida kan man finna bra information om Covid-19.	☒	☐

ÖVNING 2 – INGET FACIT

Skriv två egna meningar – den ena ska vara en åsikt, den andra ska vara fakta.

ÖVNING 3

Vilken mening är passiv?

- Katten jagar musen.
- Musen **jagas av** katten. Passiv mening

ÖVNING 4

Skriv om dessa meningar i passiv form.

Jägaren skjuter älgen.

Älgen **skjuts av** jägaren.

Den trötte eleven gör inte sina läxor.

Läxorna **görs** inte **av** den trötte eleven.

Marie Curie får nobelpriset i fysik 1903.

1903 **fås** nobelpriset i fysik **av** Marie Curie.

Alternativ lösning: 1903 **ges** nobelpriset i fysik **till** Marie Curie.

Jag har skrivit en intressant fackuppsats om katters kommunikationssätt.

*En intressant fackuppsats om katters kommunikationssätt **har skrivits** av XY.*

I fackuppsatser bör man undvika ”jag” så långt som möjligt om det inte är en argumenterande text. Här måste man ersätta ”jag” med personens namn.

Om det är en argumenterande text kan man skriva så här: *En intressant fackuppsats om katters kommunikationssätt **har skrivits** av mig.*

Miljöstatsningarna i världen avgör jordens framtid.

*Jordens framtid **avgörs av** miljöstatsningarna i världen.*

Läraren håller en föreläsning om andra världskriget på historielectionen.

*En föreläsning om andra världskriget **hålls (av läraren)** på historielectionen.*

Man behöver inte alltid säga vem som gör något. Det beror på om den informationen är viktig eller inte.

Föreståndaren inventerar artiklarna i lagret varje månad.

*Lagret **inventeras** varje månad (av föreståndaren).*

Man upptäcker snart ett vaccin för Covid-19.

*Ett vaccin för Covid-19 **upptäcks** snart.*

Man undersöker hundars förmåga att nosa sig fram till sin ägare i ett mörkt rum.

*Hundars förmåga att nosa sig fram till sin ägare i ett mörkt rum **undersöks**.*

Vi planerar att presentera ett upplägg för kapitlet om oxidation.

*Ett kapitelupplägg om oxidation **planeras att presenteras**.*

ÖVNING 5

”Vid urinstopp måste katten in till veterinär snabbt för att kunna lösa upp stoppet och tömma den sprängfyllda urinblåsan. Katten **undersöks** snabbt och får därefter smärtlindring och oftast lugnande medel. En kateter **förs** upp i urinröret, stoppet **löses** upp och blåsan **töms** på urin. Blodprover och urinprov brukar **tas** som komplement till behandlingen. Det **görs** för att bedöma allvarligheten i tillståndet samt för att veta hur man bäst behandlar katten efter att det akuta stoppet är löst. Ibland går katten hem med en fastsydd urinkateter tillsammans med smärtlindring i några dagar. I vissa fall kan en efterföljande operation **krävas** för att tömma urinblåsan stenar som inte kan **lösas** upp med hjälp av specialfoder.”

<https://evidensia.se/djurvardguiden/urinvagssjukdomar-hos-katt/>

ÖVNING 6

Noggrann veterinärundersökning påbörjas och frågor angående kattens urineringsbeteende ställs.

ÖVNING 7

Här ser du olika ord och du ska sortera in dem under rätt rubrik – informellt (talspråk) och formellt

Informellt (talspråk)	Formellt (vårdat språk)
Döing	Lik
Hoj	Cykel
Tjena!	God dag!
Läget?	Hur mår du?
Kneg	Förvärvsarbete
Puss och kram	Med vänliga hälsningar
Lol	Skrattretande
Snut	Polis
Tjej	flicka
Kille	pojke

ÖVNING 8

Nedanstående står skrivet i vardagligt språk (informellt). Skriv om så att det blir mer vårdat språk (formellt).

Killarna såg en döing på kyrkogården.

Pojkarna såg ett lik på kyrkogården.

När tjejen fyllde år fick hon en ny hoj.

När flickan fyllde år fick hon en ny cykel.

– Läget?

– **Hur mår du?**

Nån avslutade brevet till våran rektor med ”puss och kram”.

Någon avslutade brevet till vår rektor med ”med vänliga hälsningar”.

Snuten tog bilisten som körde mot rött.

Polisen tog bilisten som körde mot rött.

Politikern tyckte att om det blir krig i Sverige så skall i alla fall nån bära vapen.

Politikern ansåg att i händelse av krig i Sverige så skall i alla fall någon bära vapen.

ÖVNING 9

Här får du meningar där du ska uttrycka det fetmarkerade mer formellt.

Eftersom han **väger för mycket** får han inte rida.

*Eftersom han **är överviktig** får han inte rida.*

Bilarna körde **lika fort** över mållinjen.

*Bilarna körde **med samma hastighet** över mållinjen.*

När solen **går ner** lägger sig fåglarna.

*Vid **solnedgången** lägger sig fåglarna.*

Den begagnade tvättmaskinen köptes **billigt** på Marketplace.

*Den begagnade tvättmaskinen köptes **för en ringa kostnad** på Marketplace.*

ÖVNING 10

Din uppgift är att av uttrycken skriva ihop det till ett sammansatt ord.

Flera ord	Sammansatt innehållstungt
förening för bostadsrätter	bostadsrättsförening
pulver för att tvätta i maskin	tvättmaskinspulver
förteckning över ett innehåll	innehållsförteckning
arbete med förberedelse för ett inlägg i en diskussion	diskussionsinläggsförberedelsearbete

ÖVNING 11 - FÖRSLAG

Laborationens syfte var att ta reda på kinolingulkoncentrationen i citronsoda genom användning av ett annat ämne med en given kinolingulkoncentration

ÖVNING 12

Markera sambandsorden i texten.

Nästa vecka planeras en demonstration utanför Stockholms stadshus, informerar *Föreningen för ren luft*.

Målet är att väcka debatt för en bättre luftmiljö i centrum, då värdena för luftkvaliteten har sjunkit det sista halvåret. I procent talat, **innebär det att** luften idag, **jämfört med** för sex månader sedan, innehåller 30 % mer hälsovådliga partiklar. Organisatören förklarar att det är ett stort problem, **för att det för det första** orsakar fler och allvarigare astmaanfall hos många astmatiker och **för det andra** riskerar barn som hitintills varit friska att utveckla allergier och sjukdomar i andningsorganen. **Avslutningsvis** vill de som organiserar demonstrationen att alla deltagare ska vara väl pålästa om luftkvalitets påverkan på människors livskvalité **så att** alla kan ge journalisterna svar som grundar sig på faktaargument.

ÖVNING 13

Lucktext. Fyll i lämpliga sambandsord från sambandsordstabellen ovan.

Att ha en anhörig på äldreboende har, i och med, pandemins tillkomst, blivit annorlunda. **För det första** är besöken begränsade till den boendes egen lägenhet, **för det andra** får det endast finnas två besökare åt gången hos den gamle. **Med andra ord** innebär det en begränsning i den boendes sociala umgänge. **För att** den som bor på ett äldre boende ska kunna träffa fler än två personer i taget, krävs det att denne kan bege sig ifrån boendet och träffas på en annan plats. **Avslutningsvis** kan man fråga sig om det ger de gamla som inte kan lämna sin säng på boendet ett värdigt liv, när det sociala umgänget begränsas av förordningar, trots att de betalar hyra för att bo där.

ÖVNING 14

Stryk under ledorden i texten som handlar om operation vid kolik hos häst. Du kan dela upp i två ledfamiljer: en operationsfamilj och en kolikfamilj

Operation

Om det är kolik som behöver opereras är det viktigt att detta görs så snart som möjligt. Om cirkulationen i det drabbade tarmavsnittet är kraftigt störd så påverkas vartefter hästens möjlighet att tåla narkos och viktiga delar av tarmen går inte att rädda.

Om en häst behöver buköppnas akut är tillståndet alltid allvarligt och för att ge hästen de bästa förutsättningarna finns vid våra hästsjukhus alltid erfarna operationsteam redo dygnet runt.

En bukoperation som utförs på kort tid av ett team djursjukskötare med kunskap och erfarenhet av sövning av akut sjuka hästar och en kirurg med fortbildning i avancerade ingrepp och erfarenhet av bukoperationer minskar narkos-och komplikationsriskerna avsevärt och prognosen är riktigt god: ungefär 80% av de bukopererade hästarna går hem från sjukhuset och de flesta av dessa återgår till sin tidigare karriär.

<https://evidensia.se/djurvardguiden/kolik-hos-hast/>

ÖVNING 15

Fyll i luckorna med ett lämpligt sambandsord. Välj bland dem i rutan.

å ena sidan ... å andra sidan ... på grund av ...	trots att ... resultatet blir ...	mot bakgrund av ... för att ...	när det gäller ... i förlängningen ...
--	--------------------------------------	------------------------------------	---

Lärare och elever har fått nog. De vittnar på bred front om att kommunerna inte sköter våra skolor tillräckligt bra. **Å ena sidan** skall kommunen spara, men **å andra sidan** så behöver skolorna extra resurser för att tillmötesgå de särskilda behov som en del elever har. **Mot bakgrund** av detta förstår man varför det blir oroligt i klassrummet **trots att** läraren gör sitt yttersta.

När det gäller bristen på studiero, påtalar flera elever att det inverkar menligt på deras studieresultat. Frågan som behöver ställas till politikerna är om den negativa trenden som märks gällande behöriga till gymnasiet uppstår **på grund av** minskade bidrag och bristande tillsyn från kommunerna. **I förlängningen** ser vi, lärare och elever, att **resultat** kan **bli** att fler och fler misslyckas med sina studier, inte **på grund av** dåligt läshuvud utan **för att** förutsättningarna inte finns i form av studiero.

ÖVNING 16

Välj minst ett sambandsord som du är säker på för att uttrycka: motsats, orsak, samband

Om du vill visa på **en motsats**, vilket uttryck kan du använda?

Å ena sidan...å andra sidan, däremot, trots att

Om du vill visa på **en orsak**, vilket uttryck kan du använda?

anledningen till..., resultatet blir..., på grund av ...

Om du vill visa på **ett samband**, vilket uttryck kan du använda?

I samband med..., mot bakgrund av..., när det gäller...

ÖVNING 17

Här får du några sammanhängande meningar som är i oordning. Din uppgift är att placera dem i rätt ordning så att det skapas en tydlig argumenterande text.

Solkraft

1

Jag anser att vi ska satsa på solkraft, då vi med dess hjälp kan få el till mobilen, datorn och andra elektriska apparater. **När det gäller** varifrån vi ska köpa elen, är det **min åsikt** att den måste vara inhemsk. Vi ska köpa elen från Sverige! Att köpa el från Europa är resursslöseri!

2

Trots att Sverige inte har lika många soltimmar som länder i södra Europa, **anser jag** att det blir onödiga kostnader om man ska importera el från södra Europa. **Mot bakgrund av detta** rekommenderar jag att alla medborgare i vårt avlånga land hjälps åt med att spara på elen genom att släcka när de lämnar ett rum, använda energisnåla lampor, stänga av datorn och Tv:n när de inte används samt köpa energisnåla vitvaror när de behöver bytas ut.

3

Anledningen till att vi ska satsa på solkraft är att solen är en förnybar energikälla, **till skillnad från** olja, kol och naturgas. **Vissa anser** kanske att solen inte är helt förnybar, men **trots att** de till viss del har rätt, så är solen den bästa energikällan vi har just nu. Solkraften beräknas nämligen räcka i ungefär 4 miljoner år. **Det anser jag** ger forskarna gott om tid att upptäcka en mer effektiv energikälla som är miljövänlig.

4

Låt oss tänka energisnålt för att främja solkraft!

5

ÖVNING 18 – INGET FACIT

Skriv en kort argumenterande text där du tar ställning för framtidens drivmedel.

Eldriven bil eller bensin/diesel driven bil?

ÖVNING 19

I nedanstående text kan du se att skribenten tänkt på flera olika områden som denne kan påverka, det vill säga att skribenten har bredd i sitt resonemang.

Vad kan man göra för att som privatperson förbättra miljön?

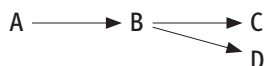
Enligt mig kan man som privatperson göra många olika saker för att förbättra miljön, exempelvis kan nämnas källsortering. Bara där kan så mycket göras som kan förbättra miljön. Om man slänger glas, plast, metall och kartong i rätt sorteringskärl samt lägger tidningar där det är avsett för tidningar underlättas källsorteringen avsevärt.

Dessutom kan man spara el genom att släcka efter sig, använda energisnåla vitvaror och undvika onödig användning av elförbrukande apparater.

Ser man till utsläppsproblematiken så kan man cykla i stället för att använda bil, bilpendla flera tillsammans i stället för att köra i olika bilar, ja det finns många olika sätt, det är bara ens egen bekvämlighet som sätter gränser.

ÖVNING 20

Du ska i denna övning resonera med djup. Då ska du tänka på att visa på hur något kan utvecklas på olika sätt beroende på omständigheter.

Hur kommer de vilda djurens livssituation att se ut om 20 år?

De vilda djurens livssituation om 20 år är beroende av hur människan tar hand om miljön. Om avtalen kring miljöutsläpp följs och miljöförstörelsen upphör eller är väsentligt lägre, så anser jag att det leder till att de vilda djuren har en rimlig chans att föröka sig och få en förbättrad livssituation. En bättre livssituation för dem utmärks av bättre föda, utan gifter, av bättre områden att leva inom då skogsskövlingen avstannar samt fler ungar då deras fortplantningsförmåga inte skadas längre av utsläpp.

Men om dessa avtal inte följs ser framtiden mörk ut, för risken är då att skogar skövlas, vilket får till följd att djurens boplatser försvinner. Utan förbättring vad gäller miljögifter i haven och utsläpp i luften kommer antagligen de vilda djuren att få svårt att föröka sig, de kommer att drabbas av missfall och skadade foster, precis som för människor. Gifter skadar alla levande organismers fortplantning.

Om inget görs för att skapa till en giftfri värld kommer det inte att finnas någon framtid, varken för djur eller människor.

ÖVNING 21

Sortera in orden i rutan i respektive ämnes ämnesspråk.

Ämne	Ämnesspråk
Biologi	genetik
Ekonomi	resultaträkning (ekvation i första tryckningen)
Fysik	värmeutvidgning
Geografi	topografi
Hemkunskap	sautera
Historia	franska revolutionen
Idrott	trampolin
Kemi	svaveldioxid
Matematik	algebra
Samhällskunskap	brottsbalken
Svenska	adverbial

OBS! I första tryckningen står det tyvärr fel ämnesord för ekonomi, nämligen ekvation.

ÖVNING 22 – INGET FACIT

Skriv en kort resonerande text där du tänker på att få med: bredd, djup, ämnesord och en slutsats.

ÖVNING 23

Fyll i presens och imperativ till följande verb.

Infinitiv	Presens	Imperativ
att gå	går	Gå!
att resa	reser	Res!
att spela	spelar	Spela!
att sitta	sitter	Sitt!
att sova	sover	Sov!
att tala	talar	Tala!
att improvisera	improviserar	Improvisera!
att tänka	tänker	Tänk!
att fundera	funderar	Fundera!
att dricka	dricker	Drick!

ÖVNING 24 – INGET FACIT

Skriv en egen bruksanvisning. Förslagsvis kan du beskriva hur man laddar ner en applikation i mobilen.

ÖVNING 25

Stryk under imperativen i sconesreceptet.

Scones
2 tsk bakpulver
2 krm salt
50 g smör
2 dl mjölk

Sätt ugnen på 250°C.

Blanda vetemjöl, bakpulver och salt i en bunke.

Finfördela smör i mjölblandningen.

Tillsätt mjölk och rör snabbt ihop till en kladdig deg.

Klicka ut 2 kakor, 8 bullar eller en längd och lägg på en plåt med bakplåtspapper.

Grädda mitt i ugnen ca 10–12 minuter.

Vilka imperativformer är lika infinitivformen?

Blanda! = att blanda

Finfördela! = att finfördela

Klicka! = att klicka

Grädda! = att grädda

ÖVNING 26 – INGET FACIT

Skriv ditt favoritrecept. Tänk på att uttrycka dig kort och tydligt. Använd imperativ.

ÖVNING 27 – INGET FACIT

Skriv ett kort referat.

ÖVNING 28

Titta på bilden och inledd en berättelse på de fyra olika visen som visas ovan. Förslag på hur man kan inledda meningarna.

När?

Mitt på blanka förmiddagen gjordes ett inbrott i en villa på Havregatan.

Hur?

Med hjälp av en kofot bräkte tjuven upp verandadörren och tog sig in i huset på mindre än två minuter.

Var?

I det lugna villakvarteret fick en villaägare påhälsning av en inbrottstjuv under tisdagseftermiddagen.

Vem?

En man klädd helt i svart bröt sig in i en villa.

ÖVNING 29

Fyll i tabellen med rätt tempus

infinitiv- märke	infinitiv	ENKLA TEMPUS (ett huvudverb)		SAMMANSATTA TEMPUS (2 verb = hjälpverb + huvudverb)		
		presens (nu ...)	preteritum (imperfekt) (igår ...)	perfekt	pluskvamperfekt	futurum
att	gå	går	gick	har gått	hade gått	ska gå /kommer att gå
att	bo	bor	bodde	har bott	hade bott	ska bo/ kommer att bo
att	hjälpa	hjäлper	hjäлpte	har hjälpt	hade hjälpt	ska hjälp /kommer att hjälpa
att	äta	äter	ät	har ätit	hade ätit	ska äta /kommer att äta
att	skilja	skiljer	skiljde	har skilt	hade skilt	ska skilja /kommer att skilja
att	finna	finner	fann	har funnit	hade funnit	ska finna /kommer att finna
att	skjuta	skjuter	sköt	har skjutit	hade skjutit	ska skjuta /kommer att skjuta
att	vänja	vänjer	vande	har vant	hade vant	ska vänja /kommer att vänja
att	raka	rakar	rakade	har rakat	hade rakat	ska raka /kommer att raka
att	bita	biter	bet	har bitit	hade bitit	kommer att bita
att	springa	springer	sprang	har sprungit	hade sprungit	ska springa /kommer att springa
att	sova	sover	sov	har sovit	hade sovit	ska sova /kommer att sova
att	glömma	glömmer	glömde	har glömt	hade glömt	ska glömma /kommer att glömma
att	traska	traskar	traskade	har traskat	hade traskat	ska traska /kommer att traska
att	prata	pratar	pratade	har pratat	hade pratat	ska prata /kommer att prata

ÖVNING 30

Denna text är skriven i presenssystemet. Du ska komplettera med verb i rätt tempus

Jag vaknar upp i min säng varje morgon och tackar Gud att jag lever. Kanske du tycker det låter konstigt, men om man har upplevt det jag har gjort så förstår man nog. Jag har varit med om en förfärlig olycka – instängd i en grotta i nästan en vecka. Så varje dag jag ser solen känner jag mig tacksam och hoppas att jag, en dag, kommer att slippa ångesten som detta minne innebär.

ÖVNING 31

Denna text är skriven i preteritumsystemet. Du ska komplettera med verb i rätt tempus.

”Det var inte bara Prims familj som satt vid vägkanten och ät av den mat de lagade över elden. Hela byn satt utefter vägen, och det var inte alltid det var säkert. Ibland kom det förare som nyss hade köpt sitt körkort. Lektio-
ner var det inte tal om”. Det räckte att man betalade tillräckligt för att polismannen skulle utfärda ett körkort.

(Under jorden. Nordstrand S. 2012:13)

ÖVNING 32

Du ska läsa följande text och stryka under de ord som hör till ledfamiljen.

Lindroth kom emot dem med två stora vackra svampar, det var stolta fjällskivlingar. Efteråt kom David med en korg kantareller. Han hade kommit lite för tidigt, så de hade hunnit plocka svamp medan de väntade på Jonas och Annika.

De gick in på pastorsexpeditionen. Lindroth lade försiktigt ifrån sig fjällskivlingarna och drog fram stolar och pysslade runt.

Gripe, M. Tordyveln flyger i skymningen. 2002:213

ÖVNING 33

Du ska läsa följande text och stryka under de ord som hör till ledfamiljerna. Tänk på att det kan vara olika familjer som används. Använd en färg per familj när du stryker under.

En typisk Berlinväning. Via en stor entré hade man till höger en svit av stora rum som var skilda från varandra genom skjutdörrar. Störst intryck på mig gjorde pianorummet där det bara fanns en väldig flygel och en stor matta. Raden av rum slutade vid en enkel dörr som ledde ut till en lång korridor. Till höger fanns sedan ett sovrums för tjänstefolket, därefter kök, bad, ytterligare ett halvt rum, och som avslutning på korridoren en dörr. En dörr med litet mjölkglasfönster och ett litet galler framför.

”Det här är den andra ingången till lägenheten”, sade Ludmilla Dimitriev, ”den som var till för tjänstefolket.”

Samtidigt betraktade hon min mor. Hennes röst var mycket djup och ögonen hade ett blaserat uttryck. Mamma log milt och nickade bara, som om även hon under flydda, bättre, dagar hade varit van vid sådana anordningar.

”Ni får det bakre sovrums och Er son det främre. Ni får förstås byta med varandra sinsemellan, men jag torr att det är förnuftigare om Ni sover nära flyktdörren. För jag antar att Ni sover lättare än er herr son.”

För första gången lät hon sin blick vila på mig. Med samma blaserade uttryck varmed hon betraktat min mor. En vidrigt likgiltig blick som riktigt skrämde mig. Men hennes röst och accent fascinerade mig, den klingade som från en annan värld.

Degen, M. Alla var inte mördare, 2008:34

ÖVNING 34

Komplettera meningarna med lämpliga verb som har betydelsen "gå". Tänk på sammanhanget!

Jag är scout så jag är van att **marschera** i takt, men jag föredrar faktiskt att **flanera** längs floden utan att behöva tänka på något. En gång när jag **promenerade** längs floden **halkade** jag och stukade vristen. Den svullnade snabbt upp och jag **linkade/haltade** hem med flera pauser på vägen. Det tog flera veckor för foten att läka och jag **haltade** i minst tre veckor efter den olyckan.

Eftersom jag inte kunde gå så långt i början sysselsatte jag mig med att **smyga** tyst efter min katt. Det gällde att gå så tyst som möjligt så att den inte skulle upptäcka mig för snabbt. Den tyckte det vara en rolig lek och **smög** på mig också. Ett annat tidsfördriv var att sitta på en parkbänk och titta på småbarnen som lärde sig gå. De **tultar** omkring så sött tycker jag.

Som tur var blev jag helt återställd och kunde lagom till hösten vandra ut i naturen. Jag gillar att fiska och då **vadar** jag ut i vattnet för att få bättre fångst.

På vintern trivs jag i skogen, det är så lugnt, men en gång gick jag vilse! Alla granar ser ju likadana ut! Jag **irrade** runt i tre timmar innan jag hittade en stig som jag kände igen och under tiden började det snöa ymnigt så när jag äntligen kom hem sent på eftermiddagen hade det redan fallit 10 centimeter snö och jag möttes av min katt som kom **pulsande** i snön som nådde honom upp till magen!

ÖVNING 35

Komplettera meningarna med lämpliga verb som har betydelsen "gå". Tänk på sammanhanget!

Alla är vi olika. Vi lär oss på olika vis. Niklas är en auditiv person, vilket betyder att han lära sig bäst med hörseln. När det är en genomgång **lyssnar** han uppmärksam och **uppfattar** alla detaljer i presentationen. För mig är det däremot svårt att **urskilja** det som är viktigt från det som är mindre viktigt om jag inte kan läsa mig till informationen.

När jag var på stan såg jag en lösspringande hund. Kort därefter **uppfattade** jag att en liten flicka ropade: Fi-do! Stanna!

Ah! tänkte jag, det måste vara hundens lillmatte. Detta bekräftades då hunden tydligen **lystrade** till Fido och kom tillbaka till flickan.

När jag kom hem **berättade** jag om hunden för mina barn och **nämnde** att den hette Fido. Då **sade** Lisa att hon hade en kompis som hade en hund med samma namn. Lisa **informerade** mig om att hon skulle passa Fido över helgen. Jag tittade då förskräckt på henne, för jag är hundrädd, men **yttrade** inte ett ord, för jag visste hur gärna Lisa ville ha en egen hund.

ÖVNING 36

Komplettera meningarna med lämpliga verb som har betydelsen "se/titta". Tänk på sammanhanget!

Filmen *Jungle Cruise* har premiär ikväll och många vill se den. Biobesökarna sitter tillbakalutade och **tittar** på filmen medan de stoppar i sig pop-corn. Någon har varit på toaletten och **spanar** i mörkret efter sin plats. Det är inte lätt att **urskilja** vilken som är rätt plats när ljuset är släckt. Plötsligt sätter sig en okänd man bredvid mig och säger "Nu är jag tillbaka, Lena!". Jag rycker till och **glor** på den okände. Vem kan det vara? Så olustigt att en främling tilltalar mig på det viset. Jag **betraktar** honom närmare, kanske är det något bekant med honom. Nu **granskar** även han mig. "Ojdå, ursäkta, jag trodde du var min syster."

Efter ett tag känner jag igen honom. Det är visst en granne, som brukar ta samma buss som jag på morgonen. Efter ett tag **sneglar** jag diskret på honom. Han **ser** faktiskt riktigt bra ut. Och är det inte så att han **kikar** försiktigt på mig? Kanske är det ödet som ledde honom till fel plats?

ÖVNING 37

Komplettera meningarna med lämpliga verb som beskriver mänskliga ljud. Tänk på sammanhanget!

Tjejerna har roligt och **småfnissade** åt allt och inget. De **pladdrade** om allt de gjort under lovet. Plötsligt brast Laura ut i **gapskratt**. Något så roligt hade hon inte hört på länge. Hennes kompis hade berättat om sin brors Joakims lägervistelse.

Efter att ha sprungit en mil, hade Joakim stannat. Han var andfådd och **rosslade**. Hans kompis blev orolig och frågade **stammande** ledaren om han hade sett Joakims astmamedicin. Sluta **mumla!** Jag hör inte vad du säger, **snäste** ledaren som inte ville ha något att göra med lägerdeltagarna.

Joakim hade sagt att han bara behövde **pusta ut**, snart skulle han må bättre. Hans kompis hade **suckat** och skakat på huvudet, vilken dålig attityd ledaren hade!

Vid middagen hade Joakim ätit med god aptit, trots att ledaren, som satt mitt emot, fortsatte att uppföra sig dåligt och visa att han inte gillade ungdomarna. Ledaren hade både **smaskat** och **sörplat** när han åt och drack.

Senare på kvällen hade det **skrålat** från ledarens tält. Till slut hade Joakim inte stått ut. Han hade gått till ledarens tält och **vrålat** allt han kunde "Nu får det vara nog" sedan hade han gått och lagt sig.

ÖVNING 38

Komplettera meningarna med lämpliga verb som beskriver ljud från djur och natur. Tänk på sammanhanget!

Inte underligt att min hund älskar att ströva fritt i skogen. Hans känsliga hörsel uppfatta regnet som **smattrar** mot trädkronorna och hur det sedan **droppar** från löven ner på hans päls. Grenar **knakar** och torra löv **prasslar** när Fido tränger sig in i busksnåren för att följa ett kaninspår. Lukterna är ju så mycket starkare när det har regnat. Djurlätena väcker också hans uppmärksamhet, som när kråkan **kraxar** i träden eller fiskar **plaska** i dammen, då lyfter han på huvudet och spetsar öronen. Fast den gången han hörde ett vildsvin **grymta** var han inte så modig, då kom han till mig med svansen mellan benen. Även åsken är otäck, så fort han hör den **mullra** springer han till mig darrandes och vill bara ligga vid mina fötter. En gång var han så förskräckt att han till och med **ylade**, som om han hade varit en varg.

När vi besöker bondgården som är vår granne brukar djuren välkomna honom på sitt eget vis; åsnan **skriar** och hästarna **gnäggar**, men gårdskatten gillar inte Fido, så den **fräser** och reser rygg.

ÖVNING 39

Komplettera meningarna med lämpliga verb som beskriver ljud åstadkoms av saker. Tänk på sammanhanget!

I den gamla stugan på landet händer det konstiga saker. Särskilt på natten hörs det ljud när det stormar. Är det för att det spökar mer då? Det **knarrar** uppfifrån. Det låter som om någon går uppe på vinden! Den rostiga grinden som leder till den övergivna trädgården med en gravsten vars text är omöjlig att läsa, **gnisslar**, fast ingen är utomhus. Och något **rasslar**, men här finns inga tunga kedjor. Vad kan det vara?

När sedan det började **puttra** från de tomma grytorna på den trasiga spisen och en motor **vrålade** som om vi befann oss på en tävlingsbana fick jag nog och rusade ut ur stugan.

Följande dag la jag ut stugan till försäljning på Blocket.

ÖVNING 40

Komplettera meningarna med lämpliga verb som beskriver ljud åstadkoms av saker. Tänk på sammanhanget!

Allting började när jag kom tillbaka från Mars. Det var som om mina ögon inte längre var vana vid ljuset på jorden. Eller hade mina gener påverkats av min vistelse hos marsianerna? I alla fall så blev jag inte längre **bländad** av skarpt ljus. Och min diamantring **blänkte/gnistrade** inte längre. Ville jag ens vara förlovad med Mark? Kärlek sägs vara som eld. Kanske hade vår kärlek **brunnit** ut, det kändes inte ens som om den **glödde**. Det enda jag brydde mig om var stjärnan som **strålade** och **tindrade**. Den kallade på mig. Jag var inte längre hemma här.

ÖVNING 41

Skriv en kort beskrivande text med lämpliga adjektiv som beskriver bilden.

Detta är bara ett förslag till text.

En gammal stenstuga finns mitt ute i naturen. Den är omgärdad av grönt högt gräs så långt ögat kan nå. Sidofönstret är sprucket och trädörren är skamfilad av väder och vind, men trots allt ser det lilla huset inte ut att vara förfallet. Visst, den är torftig och enkel men för att övermatta när man är på vandring i fjällen duger den. När man öppnar dörren slås man emot av en unken lukt, men det hör till charmen med gamla stugor, tycker jag.

ÖVNING 42

Skriv en kort beskrivande text med lämpliga adjektiv där du jämför bilderna.

Detta är bara ett förslag till text.

Island är ett kargt land där det inte växer mycket, bergen är branta och snötäckta längst uppe. På grund av naturen är det ett glest befolkat land. De flesta invånarna bor i och runt huvudstaden Reykjavik. Ett annat land som också har en storlagen natur är Irland.

Irland har ett grönskande landskap, där bergen avtecknar sig mot himlen som mjuka vågor. Det böljande landskapet består främst av skog och vildvuxna ängar. Här och där hittar man sjöar som omgärdas av sank mark, där gäller det att vara försiktig så att man inte går ner sig.

ÖVNING 43 – INGET FACIT

Skriv en kort berättande text med lämpliga adjektiv. Det kan vara början på en novell, en saga, ett reportage, du bestämmer själv genre och använder adjektiv för att beskriva karaktärens utseende och känslor.

ÖVNING 44 – INGET FACIT

Skriv en kort berättande text med lämpliga adverb. Det kan vara början på en novell, en saga, eller en kort berättande text, du bestämmer själv genre och använder adverb där det passar i din text.

ÖVNING 45 – INGET FACIT

Skriv en kort text där du gestaltar det du ser på bilden. Använd din fantasi. Tänk på att gestalta olika saker: det som sägs, det som görs, det som känns med sinnena och miljön

ÖVNING 46

Bina surrade bland blommorna i den gamla trädgården. **De** samlade nektar och flög fram och tillbaka. Hur kan **de** hitta hem, undrade jag tyst för mig själv. För att ta reda på det följde jag **dem**. **De** tycktes alla flyga in i samma hål under en redskapsbodens tak. Nu visste jag vart **de** flög och om jag lyssnade nog kunde jag höra ett svagt surr ifrån **dem**.

ÖVNING 47

När jag **till slut** kom fram till huset var allt ett enda kaos. Alla böckerna utslängda på golvet, mjölpåsen uthäld och mjölken droppade ur kartongen. Vad hade hänt? Jo, katten hade jagat en mus och rivit halva huset så jag ringde min kusin för att få hjälp. Hon sa helt sonika:

– Jag har inte tid att komma, men **tillslut** alla matvaror ordentligt så du inte får fler objudna gäster!
Du kommer att se att mössen inte kommer **till slut** om de inte hittar något att äta.

ÖVNING 48

Fyll i luckorna med antingen "eftersom" eller "därför att".

1. Tiden rusade iväg. Redan 10.53. Bussen gick 10.55. Nu gällde det att skynda sig, **eftersom** vi skulle vara vid busshållplatsen om två minuter.
2. Mannen vaknar alltid mitt i natten, **därför att** han har mardrömmar efter bilolyckan.
3. **Eftersom** det fanns en mus i trädgården, ville katten gå ut.
4. Katten ville ut i trädgården **därför att** där fanns det en mus han ville fånga.
5. I gruppen fanns det sällan studiero. "Eftersom ingen av er kan låta bli att prata, är det inte lönt ha genomgång idag!" fräste lektorn och lämnade studenterna.
6. **Eftersom** mannen hade mardrömmar efter bilolyckan, hade han svårt att sova hela nätter.
7. "Vi överlever pandemin **därför att** det finns vaccin", sa statsministern.
8. – Varför ringer du aldrig nu för tid?
– **Därför att** du aldrig ringer själv. Varför ska jag vara den som alltid ringer?
9. Agenten gick sakta gatan fram. "Varför måste alltid jag få de svåraste uppdragen?" tänkte han medan han följde efter den misstänkte. "**Därför att** jag är den bäste!", svarade han sig själv efter en stund. Just då blev han upptäckt **eftersom** han varit oförsiktig medan han var försjunken i sina tankar.

ÖVNING 49

I följande meningar ska du ersätta det fetstilta ordet med ett pronomen. Välj mellan personliga pronomen och objektspronomen.

Eleverna lyssnar på skolsköterskan .	Eleverna lyssnar på henne .
Kan du prata med dina föräldrar ?	Kan du prata med dem ?
Eleverna lyssnar på skolsköterskan.	De lyssnar på skolsköterskan.
Lisa köper en glass åt sin lillebror .	Lisa köper en glass åt honom .
Den gamla damen klappade katten.	Hon klappade katten.
Den gamla damen klappade katten .	Den gamla damen klappade den .
Marita och jag åker på semester.	Vi åker på semester.
Ska du och hästen tävla i dressyr?	Ska ni tävla i dressyr?
Föräldrarna tog barnen till läkaren.	De tog barnen till läkaren.
Föräldrarna tog barnen till läkaren.	Föräldrarna tog dem till läkaren.
Föräldrarna tog barnen till läkaren .	Föräldrarna tog barnen till honom .
Föräldrarna tog barnen till läkaren .	De tog dem till honom .

ÖVNING 50

Välj antingen ”enda” eller ”ända” och komplettera meningarna.

1. Flickans **enda** vän heter Ludmila.
2. Vi gick **ända** fram till grusvägen.
3. **Ända** sedan du sa att du gillar mig har jag tänkt på dig.
4. **Enda** gången jag hade ont i tanden var när jag ätit ett kilo godis på två timmar.
5. Jag sover **ända** till klockan elva på söndagar.
6. De vandrade **ända** tills solen gick ner.
7. På kvällen reste de det **enda** tältet de hade med sig och sov **ända** tills solen gick upp.
8. Den **enda** som känner till min hemlighet är du.
9. Det **enda** du tänker på är att spela dataspel.
10. Du och mina katter är de **enda** som är bjudna till min fest.
11. Det har de vetat **ända** sedan jag avslöjade min rätta identitet.

ÖVNING 51

Välj mellan chans/chansa och risk/riskera i följande meningar. Tänk på att orden kan behövas böjas i olika former.

1. Fotbollsspelaren såg sin **chans** och satsade allt på att göra mål.
2. **Risken** var att de skulle få fler poäng än vi.
3. Om jag inte pluggar inför provet är **risken** stor att jag blir underkänd.
4. Vill du **chansa** och se om du lyckas utan att ha förberett dig?
5. Vill du **riskera att** förlora allt?
6. När pokerspelaren **chansade** att sätta allt i potten, **riskerade** han att förlora alla pengarna.
7. Soldater **riskerar** dagligen sina liv i strid.
8. Idag **chansar** jag på att vädret blir soligt hela dagen, så jag tar inte med mitt paraply.
9. Jag visste att jag **riskerade** att drunkna, men jag kunde inte bara titta på när barnet gick under isen.
10. **Chansen** att vinna på lotto är 1 på 14 miljoner.

ÖVNING 52

Komplettera följande meningar med antingen **tack vare** eller **på grund av**.

1. **Tack vare** dina vänner har du alltid klarat dig även om det har varit tufft ibland.
2. Titanic sjönk **på grund** av att det körde in i ett isberg.
3. Politikern blev avskedad **på grund** av sitt olämpliga agerande.
4. Flickan hittades **tack vare** att hon hade sin mobil med sig och kunde ringa polisen.
5. Eleverna vann språktävlingen **tack vare** att de hade en duktig lärare.
6. De missade bussen **på grund** av förseningar i tågtrafiken.
7. Jag behöver inte vattna växterna i trädgården, **tack vare** att det regnade hela natten.
8. **Tack vare** det vackra vädret, kunde vi ha festen utomhus.
9. **Tack vare** Pelles insats överlevde vi olyckan.
10. **På grund** av snöovädret, var det fullt på akuten.

ÖVNING 53

Komplettera följande meningar med korrekt pronomen.

1. John och Pelle har varsin flickvän.
John och **hans** flickvän bor tillsammans. (Det ska vara John flickvän)
John älskar **hans** flickvän. (Det ska vara Pelles flickvän som John älskar.)
2. Barnet fick tillbaka cykeln. Barnet fick tillbaka **sin** cykel.
3. Haya har fyra barn. Hon brukar hämta **sina** barn på förskolan.
4. Louise har inga barn, men **hennes** bror har tre barn. Ibland hämtar hon **hans** barn på förskolan.
5. Carol och **hennes** vän Carl åt på restaurang när Carols mobil ringde. Hon letade efter **sin** mobil i väskan men hittade den inte. Hon frågade Carl om hon kunde låna **hans** mobil.
6. Katten Misan äter **sitt** torrfoder i **sin** matskål.
7. Igår föll den gamle mannen. I dag har han ont i **sitt** knä och **sina** handleder.
8. Samir är hungrig och har glömt **sin** matsäck hemma. Kompisen Ahmed är upptagen och sitter med ryggen mot Samir. Ska Samir våga ta **hans** macka?
9. Vem ska Diana åka på semester med? Ska hon åka med bästa vännen? Eller kanske med Saras kompis... Så frågan är: Ska Diana åka med **sin** kompis eller **hennes** kompis?
10. Barnen har en underbar hund. De leker ofta med **sin** hund, men en dag var **deras** hund borta och de saknade den mycket. Som tur hade de **sina** fina minnen att prata om.

ÖVNING 54

Nu ska du få läsa likartade meningar. Du ska förklara betydelsen av meningarna.

- Läraren bad David att stänga av **sin** mobiltelefon under lektionen – Davids mobil
Läraren bad David att stänga av **hans** mobiltelefon under lektionen – Någon annans mobil
- Eleverna hittade **sitt** klassrum. – Elevernas klassrum
Eleverna hittade **deras** klassrum. – Andra elevers klassrum
Eleverna hittade **hans** klassrum. – En annan elevs klassrum
- Catarina kysste **sin** fästman. – Catarinas fästman
Catarina kysste **hennes** fästman. – En annan kvinnas fästman